

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Laitinen, Essi; Riuttanen, Sanna; Vaarala, Heidi

Title: Monikielisessä Suomessa kaivataan hyvien käytänteiden jakamista

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat 2023

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Laitinen, E., Riuttanen, S., & Vaarala, H. (2023). Monikielisessä Suomessa kaivataan hyvien käytänteiden jakamista. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 14(7).

<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2023/monikielisessa-suomessa-kaivataan-hyvien-kaytanteiden-jakamista>

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

Monikielisessä Suomessa kaivataan hyvien käytänteiden jakamista

Julkaistu: 5. joulukuuta 2023 | Kirjoittaneet: Essi Laitinen, Sanna Riuttanen ja Heidi Vaarala

Kieliverkoston vuosi lähenee loppuaan ja joulun tuoksu leijailee jo sieraimiin. Näin joulukuussa haluamme nostaa esille muutamia kiinnostavia kielikoulutusalan tapahtumia loppuvuodelta, sekä kertoa Kieliverkoston ensi vuoden toiminnasta.

Korkeakoulujen todistusvalintauudistus

Paljon kohahduttanut korkeakoulujen valintakoeuudistus, jossa ylioppilastutkintotodistukselle annettiin entistä enemmän painoarvoa, tulee jälleen muuttumaan. Vuodesta 2026 alkaen pisteytys muuttuu alakohtaisemmaksi: ylioppilaan hakeutuessa esimerkiksi vieraan kielen yliopisto-opintoihin painotetaan pisteytyksessä kyseisestä kielestä saatua ylioppilastutkinnon arvosanaa ja muita hakijalle eduksi olevia arvosanoja. Lisäksi äidinkieli ja kirjallisuus tulee olemaan jokaisella alalla yksi pisteytettävistä aineista riippumatta siitä, tekeekö kokeen suomen, ruotsin vai saamen äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa. (Yliopistovalinnat.fi.)

Englanti Suomen kansalliskielten rinnalla - hankkeen raportti julkaistu

Itä-Suomen yliopisto sai Valtioneuvostolta varsin ajankohtaisen tehtävän selvittää [englannin roolia Suomen kansalliskielten rinnalla](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165230/VN_TEAS_2023_59.pdf?sequence=1&isAllowed=y). (https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165230/VN TEAS_2023_59.pdf?sequence=1&isAllowed=y) Työtä olivat tekemässä professori Mikko Laitinen, yliopistotutkija Paula Rautionaho,

projektitutkija Sara Backman ja Jyväskylän yliopiston professori emerita Sirpa Leppänen. Työlle oli annettu aikaa noin vuosi. Hankkeen tehtävänä oli rakentaa kokonaiskuva englannin kielen käytöstä yhteiskunnan kolmella eri osa-alueella: julkisissa palveluissa, korkeakouluissa ja elinkeinoelämässä. Ryhmä keräsi laajan kyselyaineiston, johon se sai noin 1700 vastausta. Lisäksi hyödynnettiin kattavaa julkishallinnosta kerättyä sosiaalisen median aineistoa ja asiantuntijakeskusteluja kaikkien kolmen osa-alueen edustajien kanssa.

Kokonaisaineiston pohjalta etsittiin vastauksia kolmeen tutkimuskysymykseen: 1) Miten englantia käytetään palvelu- ja/tai asiointikielenä julkishallinnossa? 2) Miten englannin kieltä käytetään korkeakouluissa ja tieteessä? 3) Miten englannin kieltä käytetään elinkeinoelämässä?

Tutkijat peräänkuuluttavat joustavaa monikielisyttä, jossa on tärkeä rooli niin Suomen kansalliskielillä kuin myös englannilla ja muilla kielillä.

Tutkimuksen tulokset on tiivistetty kymmeneen toimenpide-ehdotukseen, joista tässä nostamme esiin kolme:

Monikielisen Suomen joustavia kieliaseiteita on tuettava

Tänä päivänä, tulevaisuudesta puhumattakaan, pelkkä englannin kielen osaaminen ei takaa riittävää kielitaitoa. Suomen talous elää vahvasti viennistä, minkä vuoksi olisi tärkeää, että Suomessa olisi laajasti eri kielten taitajia. Maassamme kaivattaisiin erityisesti esimerkiksi kiinan, saksan, venäjän, espanjan, ranskan ja arabian osaajia.

Yhteiskunnastamme ei enää voi puhua yksi- tai kaksikielisenä, sillä käännös monikielisyyteen on jo tapahtunut.

Kotimaisten kielten omaksumiseen kannustavia yhteiskunnan rakenteita on tuettava

Vaikka englannin kielen rooli korostuukin työelämässä esimerkiksi työperäisen maahanmuuton vuoksi, on pidettävä huoli, että tulijoilla on tilaisuus oppia myös jompikumpi kansalliskielistämme: suomen ja/tai ruotsin kielen oppiminen on eduksi kotoutumisprosessille. Jotta kielikoulutus olisi hyödyllistä, tulee sen lähtökohtana olla osallistujien tarpeet. Sen tulee myös olla tarpeeksi pitkäjänteistä ja painottaa käytännön kielitaitoa. Yksi esimerkki tällaisesta on Metropolia-ammattikorkeakoulussa ja Tampereen ammattikorkeakoulussa pilotoitu TOKASA- eli toiminnallisesti kaksikielinen sairaanhoitajakoulutus -koulutusohjelma (TOKASA 2023).

Tulevaisuudessa on osattava paremmin hyödyntää parhaita kokemuksia ja käytänteitä monikielisessä Suomessa

Tutkimus tuo polarisoituneeseen kielikeskusteluun tasapainoisia, ajankohtaisia näkökulmia, joita voidaan hyödyntää argumentaatiossa sen sijaan, että huudellaan nimettömänä sosiaalisessa mediassa tai lehtien keskustelupalstoilla. Maassamme on jo perehtyneisyyttä näihin asioihin liittyen ja tulevaisuudessa sitä täytyy osata soveltaa tehokkaammin. Pyörää ei siis tarvitse keksiä uudestaan! On myös otettava huomioon, että englannin kielen valta-asema esimerkiksi korkea-asteen koulutuksessa ei ole täysin ongelmaton, mutta sitä tarkastelemalla voimme päästä käsiksi moniin muihinkin pinnan alla piileviin haasteisiin, joita monikielisyyteen liittyy.

Kieliverkoston uusi vuosi

Kieliverkoston vuoden 2024 teemaksi on valittu *Kestävä kehitys ja kielikoulutus*! Teemaa toteutetaan perinteiseen tapaan vuoden päätapahtumissa ja verkkolehdessä. Verkkolehden erityinen teemavuodelle omistettu numero ilmestyy toukokuussa. Tätä varten avaamme kirjoituskutsun joulun jälkeen, pysykää kuulolla!

Tammikuun Kari Sajavaara -muistoluennolle 26.1. meidän on ilo toivottaa tervetulleeksi pääpuhuja Minna Maijala Turun yliopistosta. Maijala luennoi otsikolla *Kestävää kehitystä edistävä kielikoulutus*. Maijalan johtama EKKO-hanke on toiminut Suomessa suunnannäyttäjänä siinä, miten kestävän kehityksen tavoitteita voidaan tuoda mukaan kielikoulutukseen. Luennon lisäksi tapahtumassa jaetaan kaksi professori Kari Sajavaaran nimeä kantavaa tunnustuspalkintoa, toinen ansiokkaasta väitöskirjasta ja toinen merkittävästä yhteiskunnallisesta kieleen liittyvästä työstä. Ilmoittaudu mukaan luennolle 17.1. mennessä täällä:

<https://link.webropolsurveys.com/S/CE9992B5168958B5>
(<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Flink.webropolsurveys.com%2FS%2FCE9992B5168958B5&data=05%7C01%7Csamariut%40jyu.mail.onmicrosoft.com%7Ce085f5d8b71940ec7d5408dbf4c114a2%7Ce9662d58caa44bc1b138c8b1acab5a11%7C1%7C0%7C638372882395322664%7CUnknown%7CTWFnlpGZsb3d8eyJWljoiMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzliLCJBTiI6Ikl1haWwiLCJXVCI6Mn0%3D%7C3000%7C%7C%7C&sdata=6ehV4hIFpWFaOoHRlxlv0l3MpupF%2BDFrBoBXrm4ldkU%3D&reserved=0>)

Verkkolehden artikkelit

Joulukuun verkkolehdessä meillä on ilo esitellä sekä kriittisiä kielipoliittisia kannanottoja että kielikoulutusalan uusinta tutkimusta. Lehden avaa Björn Wallénin, Jaana Nuottasen ja Roger Renmanin kirjoitus kansalaisopistojen merkityksestä kansakuntamme sivistyksen kannattelijoina. Hallitusohjelmassa kaavailut leikkaukset vapaasta sivistystyöstä ovat hölmöläisten hommaa!

Johanna Komppa, Eveliina Korpela, Lari Kotilainen, Salla Kurhila, Inkeri Lehtimaja ja Sanni Heinzmann tuovat artikkelissaan tuoreen näkemyksen korkeakoulujen kansainvälistymiskeskusteluun. He käyttävät Kööpenhaminan yliopiston kielipolitiikkaa hyvänä esimerkkinä siitä, miten kansainvälisen henkilökunnan paikallisen kielen oppimista voi tukea konkreettisoin toimin. Tässäpä mainio esimerkki hyvien monikielisten käytänteiden jakamisesta!

Kahdessa seuraavassa artikkelissa esitellään tuoreiden kielikoulutusalan väitöstutkimusten tuloksia. Salla-Maaria Suuriniemi tutki väitöskirjassaan monikielistyvässä koulussa esiintyviä kieliorientaatioita. Tutkimuksensa tuloksien esittelyn lisäksi Suuriniemi avaa myös sitä, miltä voisi näyttää tulevaisuuden monikielinen koulu. Aira Korkeamäen väitöskirja taas käsitteli S2-taustaisten insinööriopiskelijoiden kielitaitoa. Hän avaa artikkelissaan esimerkiksi sitä, miten tärkeää suomen osaaminen on Suomessa työskentelevälle insinöörille, ja sitä, miten suomen oppimista tulisi tukea ammatillisella puolella.

Rita Dahl kertoo artikkelissaan poliisiammattikorkeakouluun pyrkiville, S2-taustaisille opiskelijoille suunnittelemaasta luku- ja kirjoitustaidon tehtäväkokonaisuudesta. Poliisiammattikorkeakoulun pääsykoe on haastava, ja siihen kuuluu niin kunto-osuus, esseeosuus kuin psykologinen osuus. On kuitenkin todella tärkeää, että kokeesta pääsisi läpi opiskelijoita erilaisista taustoista. Dahlin valmennuskurssi on omalta osaltaan auttamassa tulevaisuuden poliisikunnan kehitystä moninaisempaan suuntaan.

Kaksi seuraavaa artikkelia käsittelevät maamme vähemmistökieliä. Tommi Jantunen pohtii tekstissään suomalaisen viittomakielen elinvoimaisuutta. Onko Unescon määritelmä kielen uhanalaisuudesta totuudenmukainen? Entä onko se pelkästään positiivinen asia? Kimmo Granqvist taas avaa artikkelissaan romanikielen opetusta Euroopassa. Hän katsoo tilannetta niin perusopetuksen kuin korkeakoulujenkin

näkökulmasta sekä käsittelee romanikielen opetukseen liittyviä erityiskysymyksiä. Tiesitkö, että Suomessakin voi opiskella romanikieltä yliopistotasolla? Tämä on mahdollista maamme pääkaupungissa.

Joulukuun viimeisessä artikkelissa Anna von Zansen esittelee uutta Aasis-tutkimusprojektia (*Automatic assessment of spoken interaction in a second language*). Projektin tarkoituksena on kehittää työkalu suomi toisena kielenä -oppijoiden suullisen kielitaidon arviointiin. Kehitteillä oleva työkalu on siitä ainutlaatuinen, että se ottaa huomioon niin kielellisen (*verbal*) kuin ei-kielellisenkin (*non-verbal*) viestinnän. Jäämme mielenkiinnolla odottamaan projektin etenemistä!

Essi Laitinen työskentelee Kieliverkostossa tutkimusavustajana. Hän on maisterivaiheen kieltenopettajaopiskelija opetuskielinsä ranska, englanti ja ruotsi.

Sanna Riuttanen työskentelee Kieliverkoston koordinaattorina ja kirjoittaa väitöskirjaa Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa.

Heidi Vaarala työskentelee Kieliverkostossa yliopistotutkijana.

Lähteet

TOKASA. (2023). <https://www.tokasa.fi/> (<https://www.tokasa.fi/>)
(Haettu 04.12.2023)

Yliopistovalinnat.fi. (2023). <https://yliopistovalinnat.fi/todistusvalinnan-pisteytykset-vuodesta-2026>
(<https://yliopistovalinnat.fi/todistusvalinnan-pisteytykset-vuodesta-2026>) (Haettu 01.12.2023)

Artikkeliin viittaaminen

Laitinen, E., Riuttanen, S. & Vaarala, H. (2023). Monikielisessä Suomessa kaivataan hyvien käytänteiden jakamista. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 14(7).
Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2023/monikielisessa-suomessa-kaivataan-hyvien-kaytanteiden-jakamista> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2023/monikielisessa-suomessa-kaivataan-hyvien-kaytanteiden-jakamista>)

